

AKK-Motorsport ry
2020

YMPÄRISTÖOPAS
AUTOURHEILUUN

Oppaan sisältö

Autourheilun ympäristövaikutukset.....	2
Periaatteet ja taustavaikuttajat	2
Kilpailua ja harjoittelua	3
Ympäristövastaava	4
1. Melu.....	5
2. Luonnonsuojelu – maaperä, vesistö ja pohjavesi.....	6
3. Jätteenkäsittely.....	7
4. Ilmanlaatu	8
5. Kuljetukset.....	8
6. Energiankäyttö	9
7. Vedenkulutus.....	9
8. Suunnittelu- ja materiaalihankintaprosessit.....	10
Toiminta vahingon sattuessa.....	11
Lyhennetty muistilista tapahtumanjärjestäjälle/ympäristövastaavalle	12
 LIITTEET:	
1. Luonnon ja kulttuuriympäristön suojeleminen	13

Autourheilun ympäristövaikutukset

Autourheilulajit osaltaan rasittavat ja kuormittavat ympäristöä. Autourheilutapahtumat keräävät suurta ihmisvirtaa katsojineen, kilpailijoineen ja toimitsijoineen, mikä etenkin vaikuttaa ympäristöön ja sen hyvinvointiin. Kyseessä voi olla kiinteä paikka (moottorirata) tai ns. kertakäyttöinen paikka (rallin erikoiskokeet, sprint-radat, autosuunnistusreitit jne.). Tapahtuman laatu puolestaan voi olla joko kilpailu, harjoitus, testi tai koulutustilaisuus.

Moottoriajoneuvojen käyttö ja moottoriratahankkeet ovat jatkuvan kehityksen ja tarkkailun alla, joten ympäristöasioiden huomioiminen on tärkeää. Ympäristötietoisuuden lisäämistä ja valvotuneisuutta pyritään edistämään ympäristöoppaalla, joka nostaa esille oleellisimpia ympäristöasioita autourheiluun liittyen.

Ympäristötiedon lisäämiseen panostaminen on tärkeä osa yhteiskuntavastuun kantamista. Lisääntyneen ympäristötietoisuuden avulla pyritään edistämään autourheilukulttuurin ekologisuutta ja vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksia, samalla pyrkien vaikuttamaan positiivisesti autourheilun ympäristöimagoon. Ympäristöohjelman avulla myös tapahtumien yleissiisteyttä pyritään parantamaan ja lajien tulevaisuutta sekä toimintaedellytyksiä turvaamaan.

Ympäristöohjelman ytimessä ovat sitoutuminen, ympäristölakien ja -ohjeistuksien noudattaminen ja autourheilusta koituvien ympäristövaikutusten tunnistaminen sekä hallinta. Käytännön tasolla tulee ottaa huomioon seuraavia ympäristön osa-alueita:

- melu
- maaperän, vesistön ja pohjaveden suojeleminen
- jätteenkäsittely
- ilmanlaatu
- energiankäyttö
- vedenkulutus
- suunnittelu- ja materiaalihankintaprosessit
- luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus
- arvokas kulttuuriympäristö ja kulttuuriympäristön suojelu

Periaatteet ja taustavaikuttajat

Autourheilun kansainvälisen kattojärjestö FIA:n ympäristöohjelma (Sustainability Programme), kannustaa ympäristötietoisuuteen ja autourheilulajitoiminnoista koituvien ympäristöhaittojen vähentämiseen. Lisäksi oleellisessa osassa ovat liiton laatima ympäristöpolitiikka ja -ohjelma sekä halu olla mukana pitämässä yhteisestä ympäristöstämme huolta.

Suomessa vallitsevan lainsäädännön puitteissa voidaan todeta, että autourheilussa otetaan ympäristö huomioon kaikessa toiminnassa jatkuvasti (ympäristöluvut, ilmoitukset, pelastussuunnitelmat ym.). Samat lait ja määräykset koskettavat suurelta osin mitä tahansa järjestettyä tapahtumaa, myös autourheilun ulkopuolelta. Jotkut autourheilutapahtumat keräävät paikan päälle suuriakin ihmismassoja – niin kilpailijoita kuin katsojiaakin – jolloin kuormitus kasvaa. Voidaan todeta, että autourheilun ympäristöasioissa huomioarvoa tulee pitää itse toiminnan ja sitä kautta ihmisten hallinnassa, ei ainoastaan pelkkien autoista

koituvien haittojen tarkkailussa. Autourheilun tulevaisuutta ja hyväksyttävyyttä saadaan ylläpidettyä ympäristötietoisuuteen panostamalla ja avoimella yhteistyöllä niin sidosryhmien kuin viranomaistenkin kanssa.

Jotta toiminnan kehitystä pystytään seuraamaan mahdollisimman hyvin ja toimintaa kehittämään, nyt ja tulevaisuudessa, tulee seuraavia periaatteita huomioida:

- Ympäristötietoa päivitetään ja pidetään ajan tasalla vuosittaisella tasolla erilaisten kanavien kautta
- Noudatetaan kansallista lainsäädäntöä ja paikallisia sekä kansainvälisiä ympäristösäädöksiä ja -standardeja. Lisäksi otetaan ympäristön hyvinvointia edistäviä toimia huomioon lajien sääntötasolla.
- Autourheilun ympäristövaikutuksien arvioinnissa käytetään asianmukaisia ja relevantteja arviointimenetelmiä
- Dokumentoidaan nykytilaa ja sen kehitystä (mittaukset, tutkimukset, määrät, raportointi ym.)
- Koulutetaan, konsultoidaan sekä kommunikoidaan sidosryhmien välillä säännöllisesti ja jaetaan tietoa
- Otetaan ympäristö, niin naapurusto kuin kaikki muukin, toimintaan vaikuttava huomioon; osallistetaan sekä viestitään avoimesti toiminnan helpottamiseksi. Myös toiminnasta saatavat palautteet otetaan vastaan rakentavasti ja niihin reagoidaan.

Kilpailua ja harjoittelua

Moottoriurheilua harrastetaan joko kertakäyttöisillä tai kiinteillä suorituspaikoilla. Kertakäyttöisiä ovat esimerkiksi rallien erikoiskokeet ja monet sprint- ja jääradat. Kiinteitä ovat puolestaan mm. JM, RC ja Karting-radat.

Kiinteän ja kertakäyttöisen radan lisäksi, moottoriurheilutoiminta voidaan edelleen jakaa toiminnan luonteen osalta kahteen osaan: kilpailuihin ja muuhun toimintaan. Radankäyttö mielletään pääasiassa kilpailutoiminnaksi. Moni ei välttämättä tule ajatelleeksi, että todellisuudessa ajallisesti yli valtaosa radankäytöstä on muuta kuin kilpailutoimintaa. Kiinteillä radoilla harjoitellaan, testataan kalustoa, järjestetään asiakastilaisuuksia, lehdistötilaisuuksia sekä järjestetään nuoriso-, koulutus- ja opetustoimintaa. Ratojen kunnossapidosta huolehditaan tietenkin myös; niitä lanataan, kastellaan, aurataan ja talvella jäädytetään. Myös kertakäyttöisillä suorituspaikoilla on muuta kilpailun ulkopuolista toimintaa; erikoiskoe rakennetaan, jäärataa jäädytetään jne.

Tärkeää on, että jokainen moottoriurheilun parissa toimiva hahmottaa tosiasian, että ympäristöluvut, lait, asetukset ja säännöt ovat jatkuvasti voimassa niin kilpailuissa kuin muunkin toiminnan aikana. Esimerkiksi huolto- tai varikkopaikoilla on kilpa-auton alla oltava vähintään kilpa-auton pohjapinta-alan kokoinen nesteitä läpäisemätön suojapeite myös harjoittelun aikana.

Ympäristövastaava

Jotta ympäristön huomioiminen autourheilutoiminnassa saadaan parhaalla mahdollisella tavalla hallittua ja osoitettua toimia ympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi, tulee valita tapahtuma-/kilpailu-/seura-/ratakohtainen ympäristöasioista vastaava henkilö. Ympäristövastaavan tehtävät ja vastualueet määräytyvät osaltaan esimerkiksi tilaisuuden kokoluokan mukaan.

Ympäristövastaavan tulee koota riittävä määrä henkilöstöä tehtävien toteuttamiseen. Pienimmissä tapahtumissa tai ratojen perusylläpidossa voidaan ympäristövastaavan roolia soveltaa; joissain tilanteissa yksikin henkilö pystyy hoitamaan kaikki tarvittavat ympäristöasioihin liittyvät tehtävät. Kaikkein tärkeintä on, että ympäristövaikutukset otetaan huomioon kaikkien osapuolien keskuudessa.

Ympäristövastaava (kilpailu- tai tapahtumakohtainen, kertakäyttöinen tai kiinteä rata):

- On toimitsijalisenssin haltija (voi olla esim. turvallisuus- tai varikkopäällikkö, apulaiskilpailunjohtaja)
- On erikseen nimettynä ja tiiviisti mukana toiminnassa heti suunnitteluprosessista alkaen
- Hänen tulee saada kaikki kilpailuun liittyvä tieto ja pystyä antamaan kilpailua ennen, sen aikana ja jälkeen ohjeita ja suosituksia seikoista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristöön
- Hänen tulee täyttää raportti (sähköinen) kilpailun jälkeen ympäristöön vaikuttaneista asioista

Tarkempia tehtävänkuvauksia:

- Tarvittavien lupien ja ilmoitusten hoitaminen/varmistaminen, että ovat kunnossa
- Huolehtii, että vastualueet on jaettu ja niistä tiedotetaan organisaation kesken, jotta toiminta olisi mahdollisimman tehokasta vahingon torjunnassa ja sen kohdalle sattuessa
- Ympäristöön liittyvien asioiden tiedottamisesta ja opastamisesta huolehtiminen. Yhteistyö mm. tapahtuman tiedottajan ja kuuluttajan kanssa (ennakkotiedotteet, käsiohjelmat, opasteet, kuulutukset ym.).
- Kuulutuksien ja äänenvoimakkuuksien tarkastaminen (kaiuttimien sijoittaminen ja hajauttaminen eri puolille, äänen suuntaus ja voimakkuus, kellonajat jne.)
- Yhteistyö varikkopäällikön kanssa, jollei sama henkilö: kaluston pesupaikat (jos toteutetaan), tankkaus ym. huoltoon liittyvät toimenpiteet (mm. huoltomatot)
- Paikoitusalueet ja liikenteenohjaus. Riittävät opasteet, tiedottaminen ja valvonta paikoitus- ja liikennejärjestelyistä. Tapahtuman jälkeen opasteiden ja kylttien poisviennistä huolehtiminen (varastointi, kierrätys jne.).
- Vesipisteen merkitseminen, seuraaminen ja tarvittaessa käytön ohjeistaminen
- Jätehuollon järjestelyissä tulee huomioida seuraavat asiat:
 - huolehtii, että kioskitoiminta, käymälät, varikon jäteöljypisteet, vaaralliset kemikaalit, huoltomatot ja sammuttimet ovat oikeilla paikoilla, asiallisesti hoidettu sekä merkitty
 - riittävä määrä jätteasioita järkevästi sijoiteltuna

- o tapahtuman jälkeen jätteiden asianmukainen hävitys/kierrätys

Oppaan loppuun on koottu tiivistetty muistilista ympäristöön liittyvistä tehtävistä tapahtumanjärjestäjälle/ympäristövastaavalle.

Ympäristön osa-alueet

Seuraavana ovat lueteltuna ympäristön eri osa-alueita (1-8) sekä niihin sisältyviä, huomioon otettavia asioita.

Kiinteillä moottoriradoilla on lähtökohtaisesti oltava selvitykset, luvat ja -suunnitelmat hoidettuna, jotta rata saa toimintaluvan. Näin ollen useat lueteltavat osa-alueiden kohdat ovat luonnollisesti otettu huomioon. Puolestaan kertakäyttöradoille, eli radoille, jotka toteutetaan vain yhtä kilpailua varten, lista toimii tukena niin alkuvaiheen suunnittelussa kuin toteutuksessakin.

1. Melu

Ympäristömelun tarkkailu ja ilmoitusvelvollisuus pohjautuvat ympäristönsuojelulakiin. Melu heikentää ympäristön viihtyisyyttä ja on merkittävä ympäristöterveydellinen tekijä.

Muistetaan:

- Meluilmoitus kunnan viranomaiselle (kun tapahtuma yhden kunnan alueella) tai ELY-keskukseen (useamman kunnan alueelle; esim. ralli)
- Melun huomiointi lähiympäristöön (mm. asutuksen läheisyys; kuulutukset: äänen voimakkuus ja kaiuttimien suuntaus jne.)
- Melun ajankohdan tarkkaileminen (päivät/kellonajat, milloin aiheutuu; kilpailut; vapaamuotoinen harjoittelu; ohjattu harjoitustoiminta; testaus/asiakastilaisuudet).
- Noudata ympäristöluvassa määritetyt ajankarajoja

Melutasojen mittaaminen ja kirjaaminen (mm. katsastus tai välikatsastus; toimenpiteitä tarvittaessa)

Lisätietoa meluilmoituksesta:

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 118 §:n mukainen meluilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (kun tapahtuma yhden kunnan alueella) tai ELY-keskukseen (useamman kunnan alueella).

Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 30 vuorokautta ennen tätä ajankohtaa, jollei kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätä tätä lyhyemmästä ajasta. Valtion viranomaisen toimivaltaan kuuluvan ilmoituksen osalta määräaika on kuitenkin aina 30 vuorokautta.

Toimenpiteeseen ei saa ryhtyä tai toimintaa aloittaa, ennen kuin ilmoituksen tekemisestä on kulunut 30 vuorokautta tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätty tätä lyhyempi aika. Ilmoituksen käsittelevä viranomais voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia toimenpiteeseen ryhtymisen tai toiminnan aloittamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin.

Melukäsitteitä:

- LAeq 7-22 = päiväaikainen (klo 7-22) A-painotettu keskiäänitaso
- 50 dB + 50 dB ei ole 100 dB vaan 53 dB
- melu vaimenee matkan kaksinkertaistuessa 3 dB

2. Luonnonsuojelu – maaperä, vesistö ja pohjavesi

Luonnonsuojelu- ja luontokohteiden sekä pohjavesialueiden selvittäminen

Vastuullinen tapahtumanjärjestäjä on tarkasti selvillä alueesta, jossa toimii, ja siellä vaikuttavista ympäristötekijöistä. Etenkin rallissa, offroadissa tai autosuunnistuksessa liikutaan laajalla alueella, joten riski osua esimerkiksi tärkeälle pohjavesialueelle on olemassa.

Kilpailun ympäristöystävällistä reittisuunnitelmaa helpottamaan on olemassa muutamia maksuttomia työkaluja. Nämä ovat Paikkatietoikkuna, www.paikkatietoikkuna.fi ja Avoin tieto -palvelusta, www.syke.fi/avointieto. Työkalujen kautta kuka tahansa pääsee tutustumaan Suomen maastoon ja vesistöön sekä tiestöön tarkemmin. Työkalut ovat erittäin suositeltava apuväline kertakäyttöretoja, kuin myös kiinteitä ratoja, suunniteltaessa. Seuraavana työkalujen esittelyt lyhyesti:

Paikkatietoikkuna: Paikkatietoikkuna on julkinen, kaikille avoin ja maksuton verkkosivusto, jonne on koottu paikkatietoa ja asiaa paikkatiedosta. Paikkatietoikkuna on tarkoitettu sekä paikkatiedon ammattilaisille että tavallisille ihmisille, jotka ovat kiinnostuneita kartoista ja paikkatiedosta osana harrastustaan tai toimintaansa. Paikkatietoikkunan tehtävänä on kertoa sanoin ja kuvin paikkatietoaineistoista. Kansallisen paikkatietoportaalin kehittämisestä vastaa Maanmittauslaitos yhteistyössä monien paikkatiedon tuottajien kanssa.

Avoin tieto: Palvelu tarjoaa ympäristöhallinnon tietojärjestelmiin tallennettua tietoa vesivaroista, pintavesien tilasta, pohjavesistä, eliölajeista, ympäristön kuormituksesta ja alueiden käytöstä sekä ympäristöön liittyviä paikkatietoaineistoja. Tietoja ovat tuottaneet ja keränneet sekä valtion ympäristöhallinnon virastot, erityisesti Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY) ja Suomen ympäristökeskus, että muut tahot. Palvelu on maksuton.

Luonnon- ja kulttuuriympäristönsuojelemisesta tarkempia lisätietoja sekä tietoiskuja liitteessä 1.

Muistetaan:

- Huomioidaan mahdolliset ympäristöriskit mahdollisimman laajasti, liittyen tapahtumiin ja toimintaan
 - o varikolla kilpa-ajoneuvojen alla käytetään riittävän kokoista tiivispohjaista huoltomattoa. Huolehditaan, että tiimit puhdistavat ja poistavat matoille valuvat ympäristölle haitalliset nesteet asianmukaisesti, ei lakaista maahan!
 - o varaudutaan sammutusvesien ja -jauheiden ja muiden torjunta-aineiden käsittelyyn
 - o ajoneuvojen vikaantumisiin ja polttoaine- yms. vuotoihin on varauduttu (imeytysaineet ym.)
 - o ajoneuvojen pesu vain niille varatuilla paikoilla (vesivalumat)
- Jos tarvetta varastoinnille, hoidetaan se asianmukaisesti vaarallisten jätteiden kuin vaarattomien aineiden osalta (polttoaineet ja kemikaalit). Vaarallisten jätteiden kohdalla ei säilytysastian suoraa kontaktia maahan. Tarkistetaan varastojen nykytila ja hoidetaan mahdolliset puutteet – Jos ylipäättään lupaa suurempien ainemäärien säilytykselle (*koskee lähinnä kiinteitä suorituspaikkoja*).
 - o vuototarvikepakkaukset olemassa
 - o varastosäiliöiden riittävä eristys vuotojen varalta
 - o varkaussuojaus
- Parkkialueiden huomioiminen, pintavesivalumat

3. Jätteenkäsittely

Ympäristön siisteyden sekä hyvinvoinnin säilyttämiseksi, jätteenhallinta on tärkeää. Yleisötapahtumissa syntyy jätettä huomattavia määriä, joten järjestäjän on varauduttava jätehuoltoon tapahtuman alusta aina sen loppuun saakka.

Muistetaan:

- Huolehditaan, että paikalla on riittävä määrä jättepisteitä selkeästi aseteltuna eri puolilla tapahtumapaikkaa
 - o Jätealan ammattilaisten kanssa tehty yhteistyö? Jättesuunnittelu; tunnistetaan mitä jätettä muodostuu (vaarattomat: toimistojäte, puujäte, kompostoitava jne.; vaarallinen jäte: öljyinen aine, pakkasneste, jarruneste, torjuntajätteet jne.)
- Jäte- ja etenkin vaarallisen jätteen piste merkitty selkeästi kaikille kilpailussa mukana oleville osapuolille
 - o tiedottaminen ja paikan selkeä merkitseminen
- Kaikkien osapuolien riittävä ohjeistus kierrätyksestä ja lajittelusta sekä oman tonttinsa siisteydestä (kilpailijat, toimitsijat, kioskitoiminta ym.)
 - o tapahtuman jälkeen kaikkien tulisi siivota jälkensä asianmukaisesti ja ympäristöä kunnioittaen
- Jätevuotojen varalle valmistauduttu
 - o erottelu, turvallinen varastointi (jos varastointia), jätteiden kuljetusvahingot
- Kilpailun jälkeinen jätteiden poiskuljetus järjestetty

- Tarkastetaan paikalliset jätehuoltomääräykset

Lisätietoa jätelainsäädännöstä:

Jätelainsäädännön mukaan autourheilutapahtuman järjestäjä on viime kädessä velvollinen siivoamaan autourheilutapahtuman tai sen välittömässä läheisyydessä olevan alueen, mikäli muut mahdolliset osapuolet laiminlyövät oman siivoamisvelvollisuutensa.

4. Ilmanlaatu

Ajoneuvoista, huoltorakennuksien lämmityksistä, polttamisesta ym. syntyy ilmaan päästöjä, jotka on hyvä huomioida myös autourheilussa.

Muistetaan:

- Kulkuneuvojen turhan käyttämisen minimointi
- Tiedostaminen päästöjen syntymisen kaikista osa-alueista (matkustus ja liikkuminen kulkuneuvoilla, polttaminen, sähkö ym.)
 - o kiinteillä radoilla voidaan vaikuttaa päästöihin mm. sähköntoimittajan valinnassa ja ostaa esimerkiksi nollapäästöistä tuulisähköä

5. Kuljetukset

Kuljetukset ja ihmisten liikkuminen aiheuttavat ympäristökuormitusta etenkin katsojia keräävissä autourheilutapahtumissa. Kuljetuksien suunnittelulla ja järjestämisellä voidaan kokonaisvaltaisesti vähentää ympäristön kuormittumista.

Muistetaan:

- Kuinka paljon tulee kuljetuksia? (Esim. tavarantoimitus, työmatkat, kilpailumatkatjne.)
 - o pystytäänkö kuljetuksista karsimaan tai yhdistämään keskenään?
- Julkisten kuljetuksien, yhteiskyyditysten, pyöräilyn ja kävelyn suosiminen ja niiden käyttöön kannustaminen (seuran omat työntekijät, katsojat: tapahtumien yhteydessä julkisten liikennevälineiden käytön mahdollisuuden huomiointi jos ja kun mahdollista)
- Järjestetään tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan/tarvittaessa yhteiskuljetuksia (isommat massatapahtumat tai kaukana palveluista sijaitseville paikoille)
- Voidaanko esim. videoneuvotteluja (Skype tms.) hyödyntää tapahtumaan liittyvissä ennakkotapaamisissa, jotta vältetään matkustaminen?

6. Energiankäyttö

Energiaa kuluu väistämättä, mutta pienillä energiatehokkailla ratkaisuilla voidaan vähentää kokonaisenergiankulutusta ja siten saavuttaa selkeitäkin taloudellisia säästöjä.

- Energiankulutuksen huomiointi; energiaa kuluttavien kohteiden tiedostaminen (generaattorit ym.), vähentäminen tai korvaaminen energiatehokkaammilla ja ympäristöystävällisemmällä ratkaisuilla

Etenkin kiinteillä radoilla:

- Energiankulutuksen säännöllinen hallinta, seuraaminen ja mittaaminen esim. vuositasolla. Energiankulutusta koskevien dokumenttien säilyttäminen ja vuosittainen vertailu/edistymisen seuraaminen
 - o mihin kaikkeen energiaa kuluu? Tunnistetaan lähteet (lämmitys: voidaanko lämpötiloja esim. laskea; perussähkö; ilmastointi; IT-laitteet; valaistus; hätägeneraattorit)
 - o onko aiheellista tarkistaa olemassa olevat energiaratkaisut ja tarvitaanko uudistusta/päivitystä/korjausta – energiatehokkuus (uusiutuvan energian käyttöönotto, energiansäästölamput, eristys, liikkeentunnistimet, IT-laitteiden energiansäästöohjelmat, ajastimet ym.)
 - o muiden energiamuotojen huomiointi toiminnassa kuten polttoainevalinnat toimintaan liittyvissä kalustoissa (esimerkkinä diesel/polttoöljy, bensiini/kerosiini, biopolttoaine, aurinkoenergia, tuulivoima)
 - o onko jostain varaa karsia tai missä voitaisiin säästää?
 - realististen säästötavoitteiden asettaminen nykyiseen kulutukseen nähden

Tarkkaile sähkönkulutusta.

7. Vedenkulutus

Autourheilussa vedenkulutus ei ole kokonaisuuden kannalta merkittävässä roolissa, mutta kuitenkin esimerkiksi huoltorakennukset, saniteettitilat ja pesu- sekä vedenottopisteet kuluttavat vettä.

Muistetaan:

- Vedenkulutuksen tarkkailu
 - o vesipisteiden valvonta: ei turhaa valutusta
 - o mahdollisen pesupaikan käytön valvonta

Etenkin kiinteillä radoilla:

- Vedenkulutuksen säännöllinen hallinta, seuraaminen ja mittaaminen esim. vuositasolla. Vedenkulutusta koskevien dokumenttien (laskut, lukemat) säilyttäminen ja vuosittainen vertailu/edistymisen seuraaminen
 - o tunnistetaan kaikki vedenkulutuslähteet. Mihin kaikkeen vettä käytetään? (toimisto, radan ylläpito, tapahtumien vedenkäyttö, pesupiste ym.)
 - o onko aiheellista tarkistaa vedentulot ja tarvitaanko uusimista/korjausta (tiivisteet, vuodot jne.)
 - o voidaanko jostain karsia (peseminen, kastelu jne.)

- o huleveden hallinta
- o realististen säästötavoitteiden asettaminen nykyiseen kulutukseen nähden

8. Suunnittelu- ja materiaalihankintaprosessit

Suunnittelu- ja materiaalihankinnoilla voidaan vähentää ympäristökuormitusta, niin materiaalien määrissä kuin taloudellisissa menoissakin. Tämä edellyttää panostusta oikeisiin asioihin: määrään, laatuun, jatkuvuuteen ja huolenpitoon.

Muistetaan:

- Otetaan hankinnoissa huomioon ympäristöasiat (alkuperä, materiaalit, kierrätettävyys, ympäristösertifiointi, ekologisuus, monivuotisuus, uusiokäyttö)
- Tunnistetaan mitä kaikkea hankitaan (rutiininomaisesti, tapahtumakohtaisesti jne.) kuten paperi, toimistotarvikkeet, opasteet/ilmoitukset, polttoaineet jne.
- Korvaavien materiaalien käyttö. Vaihto ympäristöystävällisempiin vaihtoehtoihin?
- Onko mahdollista vähentää materiaalin kulutusta joltain osin? (esim. paperi)
- Uusien reittien tai ratojen suunnittelussa ympäristön perusteellinen huomioiminen, kuten luontokohteet ja pohjavesialueet. Nämä tulee selvittää kilpailukohtaisesti.
(ks. kohta 2., sivu 6)

Toiminta vahingon sattuessa

Vakavan ympäristövahingon sattuessa (jota ei voida hoitaa järjestäjän toimesta) on otettava yhteys suoraan aluehälytyskeskukseen (112). Pienemmissäkin tapahtumissa, enemmän soita apua kuin ole soittamatta. Aluehälytyskeskus arvioi vahingon laajuuden ja ottaa yhteyttä tarvittaviin torjuntaviranomaisiin. Ympäristövahingosta on ilmoitettava välittömästi myös valvontaviranomaiselle (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai alueellinen ELY-keskus).

Alueellinen ELY-keskus huolehtii, että aiheuttaja tekee tarvittavat selvitykset ja määrää pilaantuneen maaperän puhdistamisesta.

Vastuu ja vahingonkorvaus

Yrityksillä ja yhteisöillä on erityinen velvollisuus olla selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista. Aiheuttaja joutuu korvausvastuuseen aiheuttamastaan ympäristövahingosta ja rikosvastuuseen ympäristön suojelemiseksi annettujen velvoitteiden rikkomisesta. Ympäristövahinkojen korvaamista sääntelee ympäristövahinkolaki.

Lyhennetty muistilista tapahtumanjärjestäjälle/ympäristövastaavalle

Ennen:

- Kaikki tarvittavat luvat ovat kunnossa. (Kiinteä rata/väliaikainen; ympäristölupa, maanomistajan lupa, yleisötilaisuuden järjestämislupa, meluilmoitus, pelastussuunnitelma, ensiapu jne.)
- Varmista, että pelastus- ja turvakalusto on valmiudessa vahinkojen varalle.
- Vaarallisten jätteiden keräyspiste on järjestetty ja selkeästi merkitty.
- Huolehdi, että alueella on riittävästi roska-astioita, ne on merkitty kierrätyksen tehostamiseksi ja jätehuolto on järjestetty.
- Alueella on riittävä määrä selkeitä opasteita ja kylttejä ohjaamaan yleisöä ja kilpailijoita. Kylteissä ja opasteissa suositaan ympäristöystävällisiä toimittajia ja materiaaleja. Panostetaan monivuotisiin ja monikäyttöisiin opasteisiin.
- WC-tilat on merkitty selkeästi, niitä on riittävästi ja niiden siisteydestä pidetään huolta.
- Tapahtuman mainosten ja julisteiden kiinnittämiseen on lupa tai niitä on laitettu niille tarkoitetuille paikoille.
- Huolehdi, että autot pysäköidään pysäköintialueiksi merkityille paikoille. Selkeä pysäköintialueiden merkitseminen.
- Kannusta yleisöä saapumaan paikalle julkisilla tai yhteisillä kyydeillä.
- Jos paikan päälle järjestetään pesupiste, huolehdi pesuveden asianmukainen merkitseminen, ohjeistus ja veden poistaminen.
- Huolehdi myyntipisteiden siisteydestä, aiheutuvasta jätteestä ja sen asianmukaisesta kierrätyksestä.
- Huomioi äänentoiston voimakkuus, ajoittaminen ja kaiuttimien suuntaus; etenkin jos asutusta lähetyvillä.
- Huolehdi, että tiimit käyttävät kalustonsa alla suojamattoja.
- Turvallisuuden ja "ei kulkua" alueiden huomioiminen. Alueiden rajaaminen ja erottaminen esim. aidoilla tai nauhoilla.

Jälkeen:

- Poista kaikki opasteet, kierrätä ja varastoi ne asianmukaisesti.
- Huolehdi, että jätteet hoituvat pois alueelta.
- Huolehdi, että alue jää tapahtuman jälkeen kaikin puolin siistiksi ja tapahtumasta koituneet vahingot korjataan ympäristöä kunnioittaen.
- Täytä ympäristöraportti ja mieti kehityskohtia; mitä seuraavalla kerralla pystyttäisiin tekemään vielä paremmin.

LIITTEET

1. Luonnon ja kulttuuriympäristön suojeleminen

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristö koostuu rakennetusta kulttuuriympäristöstä eli rakennusperinnöstä, kulttuurimaisemasta, perinnemaisemista ja muinaisjäännöksistä. Kulttuuriympäristöt tuovat historian rikastuttamaan ympäristöä, jossa elämme. Kulttuuriympäristöstä huolehtimalla turvataan sen siirtyminen myös seuraaville sukupolville. Tämä edellyttää kattavaa ja ajantasaista tietoa kulttuuriympäristön ominaispiirteistä ja ympäristön tilasta sekä kulttuurisesti merkittävien ominaispiirteiden huomioimista erilaisissa ympäristöä muuttavissa toimenpiteissä, mm. maankäytön suunnittelussa.

Kulttuuriympäristön ominaispiirteitä tunnistetaan ja arvioidaan erilaisten inventointien ja selvitysten pohjalta. Niihin kuuluvat muun muassa rakennettua ympäristöä koskevat selvitykset ja tutkimukset, muinaisjäännöksiä kartoittavat arkeologiset inventoinnit sekä erilaiset maisemainventoinnit ja -analyysit. Inventointien ja selvitysten tuloksia käytetään arvioitaessa kohteiden ja alueiden kulttuurihistoriallista merkittävyyttä.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin sisältyvät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön ominaisluonteet ja erityispiirteet säilyvät. Alueiden käytön suunnittelun lähtökohtina on otettava huomioon viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit. Inventointeihin kuuluvat kohteet ja alueet tulee muun muassa merkitä maakuntakaavoihin. Valtioneuvoston päätöksiin vahvistettuja inventointeja ovat ympäristöministeriön laatima Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (1995), https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet, sekä Museoviraston laatima Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (2009) www.rky.fi.

Koko maan kattava tieto mm. inventoiduista muinaisjäännöksistä löytyy Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä: www.kyppi.fi.

Lisäksi on koko joukko maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristökohteita (rakennettuja kulttuuriympäristöjä, kulttuurimaisemia ja perinnemaisemia), jotka on osoitettu maakuntakaavoissa. Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt tulevat arvotettaviksi useimmiten erilaisten kaavoitukseen liittyvien selvitysten tai muun maankäytön suunnittelun yhteydessä.

Lyhyt tietoisku luonnonsuojelualueista

- Valtaosa luonnonsuojelualueista sijaitsee valtion mailla, ja niitä hoitaa Metsähallitus. Luonnonsuojelu- ja erämaalaila on suojeltu Suomen pinta-alasta noin yhdeksän prosenttia. Suuri osa suojelualueista sisältyy luonnon monimuotoisuutta turvaavaan Natura 2000 -verkostoon. Tällä hetkellä maassamme on 38 kansallispuistoa ja 19 luonnonpuistoa (tilanne 12/2014). <http://www.luontoon.fi/kansallispuistot>
- Valtakunnallisia luonnonsuojeluohjelmia ovat mm. soidensuojelun perusohjelma, lintuvesien suojeluohjelma, harjunsuojeluohjelma, lehtojen suojeluohjelma ja

vanhojen metsien suojeluohjelma. Luonnonsuojelullisesti arvokkaita lähteitä ja luonnonpuroja on kartoitettu sekä arvokkaita kallioalueita. <https://ym.fi/luonnonsuojelu>

- Suomen liityttyä Euroopan unioniin ryhdyttiin Suomessa laatimaan ehdotusta Natura 2000-verkoston kuuluvista kohteista. Valtioneuvosto päätti Suomen ehdotukseen sisältyvistä alueista 1998. Ehdotusta on täydennetty vuosina 1999 - 2012.
- EU:n komissio on lopullisesti hyväksynyt kaikki Suomen esittämät luontodirektiivin mukaiset alueet eli SCI-alueet. SCI-alueitten lisäksi verkostoon kuuluu lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA-alueet).
- Natura 2000-verkoston kuuluvalla alueella on toteutettava suojelutavoitteita vastaava suojelu. Suojelua toteutetaan alueesta riippuen mm. luonnonsuojelulain, maa-aineslain ja metsälain mukaan. Joillakin Natura-alueilla maankäyttö on siis hyvin rajoitettua, mutta joillakin alueilla sallitaan esimerkiksi jokseenkin tavanomainen puuntuotanto. Suomen Natura 2000 verkostoon kuuluu kaikkiaan 1 857 aluetta ja verkoston pinta-ala on n. 5 milj. hehtaaria. <https://ym.fi/luonnonsuojelualueet>
- Luonnonsuojelulain nojalla voidaan yksityisten maille muodostaa maanomistajan hakemuksesta luonnonsuojelualueita ja perustaa luonnonmuistomerkkejä. Päätöksen tekee luonnonsuojelualueitten osalta alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja luonnonmuistomerkkien osalta asianomainen kunta. Suomessa on yksityismaille perustettu luonnonsuojelualueita lähes 7 800. <https://ym.fi/luonnonsuojelu-yksityismailla>

Lähteet:

https://www.fia.com/sites/default/files/fia_environmental_accreditation_guidelines_v1.pdf

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (Keski-Suomen ELY-keskus)

Juha Korhonen, ympäristöasiantuntija – olosuhdetyöryhmän jäsen